Lösnummer 15 öre.

10 ÅRG.
N:r 14

TIDEVARVET

2 APRIL
1932

Jordäganderätten vacklar.

Krisen i Sundsvallsdistriktet.
Kan ni leva på 900 kronor om året?

Sång i mörkret.
Av **Klara Johanson.**

En tragedi i Vimmerby.
Festföreställning för Goethe år 1932.
Av **Sven Stål.**

Ädla givare av en radio!
Av **Devinez.**

Vem betalar?
Av **Anna Björkman.**

Vad har hänt?

DEN TRAGEDI, SOM INLEDDES med skottet i Paris är alltjämt händelsen som överskuggar allt och svenska folket är djupt sysselsatt med dess vidare utveckling. Undersökningskommissionens kommuniké var ett verkligt Långfredagsbudskap, som lät allting ana utan att nämna det vid några avskräckande namn. Är det inte möjligen som en fransk tidning uttryckt saken att allmänna meningen i Sverige är rädd för sanningen på denna punkt?

Det första som nu skall ske tycks vara regeringens stora stödaktion för Skandinaviska banken, som skall få 100 miljoner kr. i statsobligationer för att klara likviditetskrisen, varvid man förutsätter en 50 miljoners insättningar från de enskilda bankerna. Från riksbanken överföras till riksgäldskontoret engagemang i Kreugervärden på över 100 miljoner kr. Proposition om denna jättekredit har förelagts riksdagen så fort den samlats efter påsk. Stödet medför att den nyligen bebådade utdelningen på Skandinaviska bankens aktier inställes! Men den panikslagna börsen har återhämtat sig från sin nattsvarta pessimism.

GLANSEN KRING HENRY FORD börjar även blekna. Arbetare massavskedas, arbetstiden inskränkes och lönerna nedpressas även på åtskilliga andra sätt. Och sista underrättelsen: att ett fredligt demonstrationståg av hans arbetare beskjutits av Fords egna poliser.

INOM ENGELSKA IMPERIET har en ny konflikt seglat upp. Den gäller denna gång Irland, vars nya regering de Valera satt sig före att avskaffa trohetseden till England samt räntorna för vissa engelska jordköpslån. de Valera förklarar trohetseden vara en inre irländsk angelägenhet, vars upphävande inte kommer att rubba fördraget med England. Enligt engelsk uppfattning är den däremot en viktig beståndsdel av den traktat, med vilken det engelsk-irländska förhållandet stadfästes efter upproren 1920. Konflikten har fått en extra spets genom demonstrationer i Dublin på påskdagen för den irländska revolten 1916. Nu växlas noter regeringarna emellan, men om innebörden får man ingen klarhet förrän underhandlingarna förts till slut.

Veckovakten

Österns kvinnor revoltera mot kvinnohandeln.

D:r Alma Sundquist.

Efter att under ett och ett halvt år ha berest Orienten i egenskap av ledamot i den kommission, som i oktober 1930 skickades ut av Nationernas förbund med uppdrag att undersöka den internationella handeln med kvinnor och barn, har doktor *Alma Sundquist* nu kommit hem på ett tillfälligt besök i Sverige. D:r Sundquist kommer sedan att resa ner till Genève, där kommissionen skall ta itu med bearbetandet av det väldiga material, som insamlats och till årsskiftet kommer troligen den officiella rapporten att föreligga färdig.

Undersökningen har omfattat mycket vidsträckta områden, berättar doktor Sundquist, från Kina, Japan och Korea, Siam, Indokina och Holländska Indien till Persien, Syrien och Palestina. Den har utgjort en fortsättning på de undersökningar beträffande internationell barn- och kvinnohandel, som tidigare företagits i Europa, Norra Afrika och Sydamerika, likaledes på Nationernas förbunds föranstaltande och med ekonomiskt stöd från Rockefeller genom den amerikanska byrån för socialhygien.

Kommissionen har bestått av amerikanaren mr Bascom Johnson, den polske diplomaten hr Karl Pindor samt doktor Sundquist. I nära samarbete med resp. länders regeringar har den företagit sina undersökningar och resultatet har enligt vad d:r Sundquist berättar varit mycket intressant.

Undersökningen har inte bara åsyftat de internationella »affärsmännens» tillvägagångssätt utan också de motåtgärder, som vidtagits av myndigheter och enskilda organisationer i de olika länderna. Det har visat sig att ett stort intresse finns att förhindra den internationella kvinnohandeln och de flesta stater ha också genomfört ett tämligen effektivt skydd, men kryphål finnas alltid. Det har nog en viss nytta, säger doktor Sundquist, att metoderna finnas samlade i en enhetlig rapport, det kan verka stimulerande för deras förbättring och även befrämja ett ökat internationellt samarbete, där det kanske för närvarande kan klicka ibland. Emellertid har intresset för ett sådant samarbete i alla former varit utomordentligt stort och kommissionen har överallt blivit synnerligen väl mottagen.

Självfallet är det omöjligt att innan materialet bearbetats uttala sig om detaljer för de olika ländernas vidkommande. Vad doktor Sundquist emellertid uttryckligen framhåller är det nära sambandet mellan hela företeelsen internationell kvinnohandel och kvinnornas ställning i samhället. Det pågår för närvarande kolossala förändringar inom kvinnovärlden i hela Östern. Det är på många håll överraskande vilka moderna idéer som ha gripit omkring sig. Myndigheterna själva äro ofta djupt intresserade av kvinnornas höjda ställning och deras delaktighet i den moderna uppfostran. Den ökade upplysningen bland kvinnorna har också visat sig vara ett av de förnämsta botemedeln mot kvinnohandeln. Förut ha de i stor utsträckning blivit lurade in i prostitutionen, men med den ökade läs- och skrivkunnigheten bland flickorna själva har det visat sig betydligt svårare att fylla marknaden. I en stor stad, t.

(Forts. å sid. 3).

Devinez:

Jag sliter inte aderton skor om året.

Ett möte av teknicl upptog härom dagen idén om fem arbetsdagar i veckan i stället för sex, såsom ett förslag som vore ägnat att lösa problemet om arbetslösheten. Det gick förbi utan att väcka vidare intresse eller glädje, ty för närvarande är full arbetstid, fulla dryga fyrtioåtta timmar i veckan, snarare än fyrtiotimmarsveckan idealet för alla dem som sysslolösa stå till förfogande. Arbete, arbete, är människornas skri och längtan just nu, arbetslösheten har oerhört desorganiserat folkets liv och rubbat dess jämvikt. Ändå kan jag inte låta bli att tänka att införandet av proportionen fem och två i veckan mellan industriarbete och vila, det vill säga vila likamed andligt arbete och förströelse, skall bli det goda som kommer fram ur denna bittra och onda tid.

Man kunde förstås tycka, att det inte skulle behövts denna nöd och denna ekonomiska desorganisation för att vi skulle förberett oss för att komma fram till femdagarsveckan. Men det är så här i världen, att framstegen sällan ske i god ordning och efter förnuftig planering och förberedelse. Vi leva i utredningar och tro på utredningar, men det är mest småsaker som komma fram därur. Ägde vi verkligen förmågan att förutse och planera på lång sikt, så skulle vi jämsides med den ökade rationaliseringen av produktionen och den hastiga avlösningen av muskelkraften med kraft, tagen direkt ur naturen, ha förberett oss på att utnyttja tiden på ett annat sätt och fördela om den mellan arbete, förströelse och intellektuella övningar.

Minskning i arbetet per individ och vecka samt planering för användande av fritiden skulle då ha följt i samma takt som rationaliseringen av produktionen. Man skulle ha i förväg uttänkt ett system att använda tiden medels fridagar och vilo- och studietider, alternerande med förvärvsarbetstider. Skolor och studiemöjligheter och tillfällen att genom hela livet följa med vad som sker i den politiska och kulturella världen skulle ökats samtidigt med avkopplingen av den mänskliga muskelkraften. Femdagars arbetsveckan skulle varit klar att starta som ett led i utvecklingen just vid den tidpunkt, då maskinerna övertagit den sjätte dagens arbete. Den skulle då icke fått stämpeln av att vara en nödfallsåtgärd, följd av kännbar inkomstminskning. Den skulle varit efterlängtad och dess möjligheter med tacksamhet utnyttjade. Då det i dessa dagar sitter samlade grupper av arbetslösa äldre och yngre människor, som lyssna till föreläsningar och vidga sin kunskap och sin horisont, så är detta en heroisk prestation, en övervinnelse av oerhörda påfrestningar. Tänk på hur det skulle varit om de i stället fått samlas som fria och trygga studenter för att jämsides med sitt enformiga maskinella arbete få företaga upptäcktsfärder i den underbara brokiga hemlighetsfulla värld som är vår.

Hade man i förväg berett sig på att förfoga över den tid som maskinerna givit fri, så skulle man också lärt sig att långsamt koppla av de åldrande från arbetet, i stället för att ställa dem mellan alternativen: arbete över förmågan eller intet alls. Och man skulle ordnat för mödrar så att de fått den behövliga ledigheten omkring barnens födelse med full ersättning, och det skulle aldrig ha fått ske som nu att moderskapet är ett sådant handikap för kvinnan inom indu-

(Forts. å sid. 4.)

Skall den 13 mars bli av historiskt värde?

Kommentar till valresultatet i Tyskland.

Den 13:de mars bragte två överraskningar.

Visserligen hade de som stodo bakom Hindenburg bestämt räknat med hans seger. Men inte med en sådan överväldigande, en sådan strålande seger. Det fattades bara några hundratusen röster, för att Hindenburg skulle nått fullständig majoritet. Det hade ingen väntat. Det var den första överrasskningen.

Den andra var kommunisternas fiasko. De uppnådde endast obetydligt mera röster än vid septembervalen 1930. Trots de sista årens ständigt stegrade nöd har majoriteten av de tyska arbetarna behållit huvudet klart. Deras röster gåvo utslaget den 13:de mars. Utan dem hade det inte gått. De ha räddat Tyskland från inbördeskrig. — —

Det var nog inte så utan, att även de mest optimistiska Hindenburg-väljarna blevo en smula ängsliga de sista dagarna före avgörandet. Luften var laddad av nazisternas propaganda. Deras plakat och flygblad dominerade, hotande var och en till liv och egendom, som inte hörde till dem, överallt i staden mötte man hakkorsprydda mänskor, det var knappt en icke-nazist vågade sig ut på gatan. Den 13:de mars var det mycket stillsamt i Berlin. Men bakom stillheten kände man den gränslösa spänningen skälva. Man räknade timmarna till kvällen, då offentliggörandet av valresultaten skulle begynna. Det var nog inte många radioapparater, som voro ur tjänst den kvällen. Och så kom då resultatet: — valkrets efter valkrets — klar Hindenburgseger. Det var det första ljusa ögonblicket denna mörka vinter.

I Hitler-pressen erkände man naturligtvis inte nederlaget. Där ordades bara storvulet om de många nyvunna rösterna. Men det hade ju ingen betvivlat — att Hitler vunnit röster sedan september 30. Och det var inte det saken gällde. Det gällde — som Hitler själv uttryckligen betonat — allt eller intet. Hitler blev inte rikspresident. Således återstår — intet. — Så väl är det förstås tyvärr inte. Nationalsocialisterna finnas kvar och betyda fortfarande en makt och en fara. Men de stå vid en vändpunkt. De ha lidit

(Forts. å sid. 4.)

Bokhandeln Studio
Norrlandsgatan 30. Tel. 27 00.

Specialbokhandel för
Filosofi, psykologi, spiritism, astrologi, teosofi, modern uppfostran.
Begär vår katalog.

Läckert och hälsosamt
är smörgåsbrödet
UPLANDSKUBBEN
I hygienisk förpackning hos Eder handlande.
Undvik efterapningar!
Begär uttryckligen Uplandskubben!

TIDEVARVET

REDAKTIONSKOMMITTÈ:
Elin Wägner,
Elisabeth Tamm,
Ada Nilsson,
Honorine Hermelin.

REDAKTÖR:
Carin Hermelin.

ANSVARIG UTGIVARE:
Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1—3, 2 tr., Stockholm.
Tel. N. 48 42, 182 43.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå
Inneh.: *Eva Andén.*
Herkulesgatan 14 (f. d. L:a Vattug.)
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM
Specialitet: Familje- och arvsaker. Boutredningar och testamenten, förvaltningsuppdrag. Även skriftliga föreläsningar.

Advokat Hugo Lindberg
KUNGSGATAN 6, STOCKHOLM
Tel. Växel: N. 333 15.

LÄKARE

Införd genom Stockholms Läkarförening.

Doktor Paul Frenckner
Örons, Näs- och Halssjukdomar.
Odengatan 71, 5 tr. (Odenplan).
Mottagn. vard. 3—4 ell. hälst efter tel.-anmälan Vasa 97 20.

DOKTOR BENGT BOYE
Eriksbergsgatan 1 A, 4 tr. (hörn. av Birger Jarlsgatan), *Stockholm.* Tel. N. (200) 1 16.
Invärtes- och psykiska sjukdomar
Spec.:
Hjärt- o. matsmältningsorganens sjukdomar
Mottagningstid: vard. 4—5 samt efter överensk. pr tel. Telefontid: helst 9—10.

Med. D:r Jakob Möllarström
Invärtes-, spec. Lung- och Ämnesomsättningens sjukdomar.
Mottagn. vard. 3—4 el. efter överenskommelse.
T. Va. 33 09. Karlbergsväg. 10
(Odenplan)

Med. D:r JOHN NÆSLUND
Kvinnosjukdomar och förlossningar.
Mottagn. vard. 3—4 eller efter överenskommelse. — Tel. Kh. 19 00.
Norr Mälarstrand 58
(ingång från John Ericssonsgatan).

Doktor K. A. Fries
MEDICO-ELEKTR. INSTITUTET,
Nybrogatan 9. Tel. 746 87.
Specialitet: Invärtes sjukdomar, led- och muskelsjukdomar (gikt och reumatism), nervvärk (ischias och ansiktsvärk), cirkulationsrubbningar.

TANDLÄKARE

Tandläkare
EMIL LINDBLADS
PRIVATKLINIKER
Stockholms största och modernaste tandkliniker för alla samhällsklasser.
Östermalm.
Kommendörsg. 16. Tel 728 50, 728 70
Kungsholmen:
Hantverkareg. 37. Tel K. 37, K. 3738 (Banarbyggnaden v. Kungsholms Läroverk)
Mottagn. 8.30—9, 1.30—2, 6—7.
Tandvärk behandlas hela dagen 8—7
Lördagar stänges 4 (sommartiden 2).
Kostnadsfri rådfrågning.
Endast exam. tandläkare.

24-timmars Ur!
PATENT
Visa alltid 1—12. Vid tryck på kronan framspringer 13—24.
För övrigt alla sorters ur, passande till presenter.
ERNST LINDSTRÖM
Nybrogatan 73, Stockholm. Tel. Ö. 44 77.

Den 2 april 1932.

Jordägande-rätten vacklar.

I sitt föredrag under lantbruksveckan angående jordbrukets ekonomiska läge förklarade professor Myrdal, att statsmakternas hjälpåtgärder skedde i blindo, innan jordbrukets verkliga skuldbörda vore utredd. Detta är ett anmärkningsvärt uttalande, ty därmed är från nationalekonomiskt håll sagt, att jordbrukets obestånd icke endast beror på depressionen och de dåliga tiderna utan också på skuldbördan. Sanningen är envis, den pressar sig fram. Och blir denna sanning erkänd, inträder ett nytt läge. Då är det inte endast fråga om att organisera jordbrukarna för att höja priserna för allmänheten, utan en väsentligt allvarligare sak: jordfrågan. Därmed kommer man in på en massa spörsmål, som de jordbrukare icke haft en tanke på, som lånat för dagen. Det kan få allvarliga, och för den enskilde ingripande, följder. Den jord, som är belastad med lån är icke fri, dess s. k. ägare är berövad sin handlingsfrihet i en grad motsvarande beläningen. Skuldsättning av jord är således ett intrång på äganderätten, *inte* från det allmännas sida, utan från jordägarens, den förmente jordägarens. Att långivarna förskaffa sig säkerhet behöver inte det allmänna bekymra sig om, det göra de själva så långt möjligt, men det allmänna har givetvis också intresse av att bevaka sin rätt. Jorden får inte skuldsättas, så att det saknas rörelsekapital till dess skötsel, och produktionsförmågan därigenom förminskas. Och en gårds sociala standard får inte heller nedsättas, den måste hållas uppe vid en viss nivå. Detta är samhällets rätt till jorden. Samhället har varit så beskedligt eller försumligt att inte ta den till vara. Men när så jordägarna missbrukat sina förmåner så att de måste vädja till det allmänna för att räddas, börja till sist nationalekonomerna att sysselsätta sig med problemet som helhet, ej blott prisfall och bärighet m. m. utan tecknings-rätten som sådan och dess förhållande till äganderätten.

Följden blir kanske — icke ökade pålagor för andra skattebetalare till jordägarnas underhåll — utan, om man får tro på underverk, att *jordfrågan* tages upp även i Sverige.

S:t Görans Begravningsbyrå
Jenny Larsson
FLEMINGGATAN 60.
Tel. K. 47 24
Ombesörjer allt vid dödsfall.
Eldbegängelser. Balsameringar.

Liliesjöös
Parfymeri- och Sjukvårdsaffär
STOCKHOLM
Butiker:
Fridhemsgatan 16 — Tel. Kh. 59 82.
Hantverkaregatan 45 — Tel. Kh. 55 85.
Sveavägen 109 — Tel. Va. 170 25.
Aderbråckstrumpor — Hälfotsinlägg — Maggördlar — Bråckband — Sanitets- och Förbandsartiklar — Katalog gratis.

Krisen i Sundsvallsdistriktet.

Hur kan människor reda sig i detta utdöda land?

Det är frågan, som man evigt frågar inför de tysta sågverken och de stoppade fabrikerna i Sundsvallsdistriktet, där en skorsten, som ryker förefaller som ett misstag och där arbetslösheten har en omfattning, som på få ställen i Sverige. Allting är tyst, linbanor och traverser stå stilla, brädgårdarna ligga övergivna, luften är rökfri och klar. Och människorna? Människorna ser man inte mycket av, förrän man uppsöker dem i deras hem, stilla och väntande med dagarna fulla av bekymmer för hur man skall klara fattigdomen, men med rörande gott om tid för den besökande.

— Det går ju ändå an, medan man går så här och inget har, men när fabriken kommer i gång och man börjar arbeta, då kommer bekymren med skatter och hyran till bolaget och veden — — — Så många stiliga, intelligenta ansikten och kloka ögon man såg förmörkade av den förtvivlan, som bara arbetslöshet ger, bleka, slitna drag, skickliga arbetshänder som tvungits till overksamhet.

— Vi är ju visserligen vana vid det här, det är bara en tre, fyra år mellan var gång det står still och 1929—30 *är de enda år* vi arbetat för fullt sedan 1921. Strax efter kristiden drogs det in en hoper folk från landsbygden till industrierna här och så har det blivit överbefolkat. Men nu ser det så illa ut, att man inte vet var det skall sluta.

I Njurunda kommun med sin stora industri och sina 12,000 invånare är antalet arbetslösa omkring 1,000. Därtill komma alla, som tidvis permitterats. Under förra året utbetalades där 108,000 kr. i öppen fattigvård. Skatten står i 11:50 pr bevillningskrona. För en arbetare, som i fjol hade 2,000 kronors inkomst, uppgingo skatterna till sammanlagt 500 kr. Skatter, försäkringar, sjukkassa, föreningsavgifter och tidning kostade denna familj på tre personer 1,055 kr.

Fadern och modern tillsammans hade på ett år givit ut 5 kronor på nöjen. Men i är bli inkomsterna mindre — en årsinkomst på 1,200—1,300 hör inte till de sämsta.

På Klampenborg, den övergivna ön, var 1,500 kr. om året mycket bra betalt. Det var inte många som haft det. Där har man i många år arbetat bara en 6—7 månader om året, tills sågen nu, som det sägs, definitivt lagts ner. Men ändå har man klarat sig bättre där än vid många av fabrikerna och rett sig utan understöd.

— Det är konstigt att det går, säger en arbetarfru, men med maten klarar det sig om man lever mycket, mycket enkelt och faktiskt kan man spara in på den ännu mer, när man inte arbetar. Det är värre med kläder.

En del av karlarna ha hemgjorda tygskor eller flätade tofflor på fötterna. Ute ligger snö. Men — *de kan ju också hålla sig inne!* — De som inte begära bättre än att få arbeta!

En av de värst hemsökta kommunerna är Alnön. På c:a 6,700 invånare äro omkring 1,000 arbetslösa. 13 sågar stå av 15 och flera av dem anses efter krisen skola bli definitivt nedlagda. 500 man få s. k. A. K.-understöd, arbetslöshetskommissionens, ett vägarbete för omkring 30 man har just satts i gång, utbildningskurser för ett femtiotal pojkar startats. De ha med förtjusning kastat sig över detta tillfälle och jag skall säga de få beröm av sin lärare, som vi händelsevis träffa i bussen.

— Den fliten och det intresset är det minsann inte något fel på, det är en riktig glädje att undervisa i en sådan skola av målmedvetna unga människor.

Men allt förslår ju så litet. 190,000 kr. utdelades i fjol i kontantunderstöd, kommunen betalade omkring 40,000 för arbetslösheten, den öppna fattigvården uppgick till 130,000 kr. Högsta understödet kan bli 900 om året, men då skall det vara *flera* barn. Utdebiteringen är 17 kr. Skatteunderlaget sjunker emellertid här som överallt annars, mot 55,000 bevillningskronor 1920 har man nu bara 21,000.

Uppe vid Alnöns norra hörn ligger den gamla sågen Hörningsholm på en liten ö i havet. Dess arbetare höra till dem, som ha det sämst.

— Vi visste ingenting annat än att sågen skulle komma i gång och arbetet skulle vara, säger en gammal arbetaremoder, vars pojke just är borta på kursen. Man blev ju inte litet snopen, när den slog igen så där handlöst. Nu är vi uppsagda och måste flytta om tre månader eller betala hyran, vi har haft bostad och ved av bolaget förut. Här har vi annars inte på flera år haft arbete om vintrarna, bara litet på sommarn — men det har gått bra, man har varit litet i skuld på vintern men kunnat ta igen det. Det har gått till en vana. Men nu blir det väl aldrig arbete mer.

I allmänhet ha familjerna bara ett eller två barn. Den reformen har genomförts med svindlande hastighet häruppe, och väl är det, säger man. Men vi träffa i alla fall en ung hustru, som har inte mindre än sex små barn under tio år. Mannen är arbetslös förstås. Men hos henne liksom hos så många andra av dessa stiliga människor möter man en spänstighet i tal och sätt, en tapperhet inför bekymren som förefaller underbar.

— *Har* i all världen klarar ni er?

— Vi är så väl vana vid det här på ön, svarar hon. Vi är tränade, för vi har varit fattiga jämt vi. Och vi försöker ju klatra oss igenom — inte kan man sätta sig ner och tänka, man får ta det som det är. Annars blev det ju att gå på kommun och det vet man väl, den är så tryckt förut, så dit vill man inte gå. Men tog man någon, en arbetare från Vivstavarv t. ex. — det ligger mitt emot över viken — och satte hit den, då skulle han nog bli svagsint på en månad!

Det förefaller också som en hemsk dröm, sedan man återvänt till trakter, där arbetslösheten överröstas av allt arbete som fortfarande pågår och livet ännu, åtminstone på ytan, går efter gamla banor. Men jag måste be att i en följande artikel ännu en gång få återkomma till vad som händer och sker i sågverksdistriktet kring Sundsvall.

C. H.

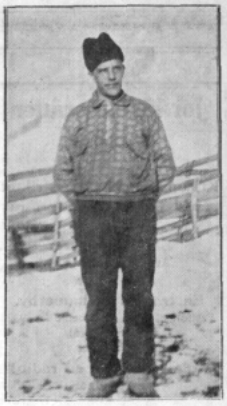

Arbetslös sågverksarbetare vid Hörningsholm.

Brädgård vid Skönvik med Östrands sulfatfabrik i bakgrunden.

Luchs' Reklamkåsse

Pensionat Fredrikshov
Fredrikshovsg. 10. Tel. 791 34—739 48
Diet- och Vegetarisk kost.
Tyst och förnämt läge, nära Djurgårdsbron och spårvagnshållplats.

Hällegårds Pensionat
Telefon Lidingö-Skärsätra 4
Härlig rekreationsort.
20 min. från Humlegårdsgatan.

Bokföring Språk Stenografi Maskinskrivn.
Nya kurser denna vecka.
Expeditionstid 9—9.
Prospekt på begäran.
STOCKHOLMS SPRÅK- & BOKFÖRINGSINSTITUT
Drottninggatan 60. Norr 65 64

Bagarstugan
HORNSGATAN 37 „ Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 „ „ 73 37
GOTGATAN 52 „ „ 333 09

Frälsningsarméns Alkoholisthem
Kurön
(Atnjuter statsbidrag)
Två timmars ångbåtsresa från Sthlm.
Prospekt och övriga handlingar sändas från Socialsekreteraren, Östermalmsg. 26, Stockholm.

ANDRA KRISTI SCIENTISTKYRKA
STOCKHOLM
tillkännagiver härmed ett föredrag över
CHRISTIAN SCIENCE
benämnt
Christian Science: The Religion of Joy (Kristen Vetenskap: Glädjens Religion)
av
JUDGE SAMUEL W. GREENE, C. S. B.
från Chicago, Ill., U. S. A.
Member of the Board of Lectureship of The Mother Church The First Church of Christ, Scientist, in Boston, Massachusetts,
i
AUDITORIUM
Måndagen den 4 april 1932 kl. 7,30 e. m. precis. På *engelska* språket.
Föredraget uppläses i *svensk* översättning kl. 9 e. m. precis.
Dörrarna öppnas kl. 7 e. m.
Allmänheten inbjudes.
Tillträdet är fritt och utan inträdeskort.
This is to announce a free lecture on Christian Science, Monday, April 4th 1932 at 7,30 p m. in English, at 9 p. m. in Swedish translation.

Sång i mörkret.

Av *KLARA JOHANSON.*

Vem känner inte till den omotsländliga gamla operaduetten »Låtom oss flyt»? Det blodiga ödet nalkas mellan kulisserna, rädslningen hänger på sekunder, men tenor och sopran framme vid rampen tillbringar en kvart med att i ångestjäktad växelsång repetera den förständiga maningen.

Ett motstycke till detta roliga parodinummer har vår beundransvärt samsjungna och scendisciplinerade press i veckor fägnat oss med. »Håll huvudet kallt! — *Håll* huvudet kallt! — Håll huvudet *kallt!*» Så lydde texten som skrällde oss i öronen från manskör efter manskör med febrilt crescendo.

Betraktad som en ny metod att fylla pressens alltmera överväldigande uppgift, spridandet av panikepidemier, var denna prestation ett vackert prov på fyndighet. Men dessvärre lär det inte gå an att fatta den så. Det är ingen teaterfasa, det är primitivt äkta förfäran som darrar i den bevekande sången. Alltså bör man avstå från appåder.

Sin gripna högaktning däremot bör man inte undanhålla svenska pressens hittills oanade förmåga av heroisk självbehärskning. Ingen — eller åtminstone inte många — begär ju att en så värdefull kraft skall ansträngas i vardagslag, till exempel vid familjemassakrer och exfurstliga giftermål. Men nu gäller det allvar, och se — man visar sig situationen över allt beröm vuxen. Man varnar strängt för ryktessmiden, kannstöperier, indiskretioner och beklagar allmänhetens böjelse för slikt ofog: själv inskränker man sig till valda sakliga och bestyrkta meddelanden, av vilka, hur de än må låta, publiken förbjudes att dra några oroande slutsatser. Vi kan bara dunkelt och tacksamt föreställa oss den massa ohälsosamt vetande bladen besparar vår lättsinniga nation.

Den förutsatta och frenetiskt bekämpade svårigheten att hålla huvudet kallt existerar i detta fall inte för dig och mig, Teofil. Vi har ju våra kapital placerade där, som det står i bibeln, varken mott eller mal förstör dem, ej heller jobbare får mixtra med dem. Skulle någon på grund därav anse oss för blådårar eller idioter så vill jag triumferande upplysa om att hans synpunkt helt nyligen har blivit föråldrad.

En stor högeravisa inskärpte nämligen i sin svårmodiga påskdagsledare att de andliga värdena står över de materiella, ja, rent av är så viktiga att konsten, vetenskapen, religionen och moralen bildar förutsättningen och grundvalen för verkligt fruktbärande affärstransaktioner. Tänk, Teofil, detta Guds ord på ledarplats! Världens bekymrade barn böjer ödmjukt sitt heta huvud för våra ovärldsliga intressen. Därpå kan man mäta häftigheten av den chock de fått.

Visserligen skulle man vara fantastisk som en världsfinansiär eller trossalig som en aktiesvärmare för att knyta förhoppningar vid ett sådant söndagsryck av ruelse. Vi betraktar även detta kristidssymtom som en momentan sinnesrubbning, utan ringaste betydelse för vårt sunda näringsliv och vårt solida bankväsen, samt håller fortfarande huvudet kallt.

Svea, du gamla robusta änka, dig må ingen kondolera, ty ett dyrbart minne har lagts till din skatt, och du kan enligt ditt språkrör Nationell tidning med stolthet sörja »en man som — liksom en annan stor svensk, *också han* en guldkonung från Norden — utmanade en värld och föll i striden». Jag hör dig sakta gnola din senaste älsklingsrefräng:

Das gibt's nur einmal,
Das kommt nicht wi-ie-der,

och det slår sannolikt in, men hur tacksam bör du inte vara för lyckan att en gång ha haft sol och vår i ditt ekonomiska drömliv!

En tragedi i Vimmerby.

Festföreställning för Goethe anno Domini 1932.

Av *SVEN STÅL.*

Om före år 1914 en randstat till Tyskland låtit sin förnämsta teater uppföra Clavigo i stil med det framförande skådespelet för närvarande får på *vår förnämsta* talscen, är jag övertygad om att diplomatiska förvecklingar uppstått. Den festföreställning Dramatiska Teatern gav är en regelrätt *skymf*, och inte en hedersbevisning! Det festliga, vari bestod det? I hovkapellets musik — eller scenöppningen och sufflörluckans lit de parade arrangemanger?

Sedan Kungliga Dramatiska Teatern kommit under ny ledning har den konstnärliga nivån sänkts månad för månad. De verkliga artisterna fösts åt sidan och dilettanterna, eleverna, de ytligt begåvade medelmåttorna, immer fort skickats i elden. Snälla amanuenser i teaterverket. Och de ibland de yngre artisterna, som visat varaktiga prov på självständig intelligens ha genom felplaceringar, avsiktligt eller oavsiktligt dum instruktion och därmed åtföljande konstnärligt vidriga omständigheter, bringats därhän att de spegla teaterledningens inkapacitet och deras egna »jag» förbleknat. Man kan inte längre tala om individualitet och skaparkraft. Kulmen har nåtts i Clavigo — nu kunna vi lugnt låta hoppet fara och se hur det rutschar nedför.

Goethes ungdomsskådespel Clavigo, hör till en mycket begåvad ung mans synder. En synd som skall läsas likt en diffus självbekännelse, men skall den spelas — uppföras offentligt inför en lysande publik, *då* gäller det inte enbart författarens ära, utan också teaterns. På scenen måste skådespelet skänkas en daggfrisk fräschhet, en trovärdig naivitet och en blåögd troskyldighet, som gör att man rörs och lider med gestalterna bakom rampen. Har en regissör åtagit sig att sätta i scen Clavigo, då bör han ingå ett hemligt förbund med Goethe, inte med Eckerman och konstdoktorerna. Det gäller livet den dag när repetitionerna hunnit så långt, att dagen för premiären kan bestämmas.

Till Marie Beaumarchais, Clavigos en gång älskade, nu försmådda, fordras en subtil, genomskinlig liten varelse. Man skall bokstavligt talat se hjärtat genom hennes klänning. Hon måste med varje andetag vädja till oss, fånga alla våra sinnen och så att säga leva inom oss. Till denna fragila flickgestalt hade teatern utsett fru Märta Ekström, som den mest idealiska. Alltså fick vi se en rustik, rultig och allt annat än vacker bondtös med »ont för bröstet». Skådespelerskan hade lyckats förvrida sina annars mörkt sköna drag till stupiditet. En fortsättning på den försupna hushållerska hon excellerar i, i »Pickwick-klubben». Hennes tal var sliskigt, nasalt och de omtåligaste passager gav aktrisen en rent parodisk kulör. En artist som fru Ekström, värderad för sin intelligens lika mycket som för sin sceniska begåvning, har inte rätt att låta sitt förnuft urspåra och genom sitt spel driva med publiken. Vi begära ingen litteraturkritik av skådespelerskan, hennes privatuppfattning om rollen angår oss inte, vi betala våra biljetter för att se det omöjliga möjliggjort — teatern är den enda och rätta hemvisten för slika subtila trollerier.

Skådespelsförfattaren Beaumarchais har av Goethe tecknats som en klipsk karl, en elegant arrangör av dramatiska scener. Man tänker sig en smidig, stålspänstig kavaljer, en ordets riddare likaväl som värjans, en eldig, temperamentsfull och på samma gång behärskad ung man, vilken med den borne artistens sinne för valörer i språket, vet att turnera sina repliker, spinna det nät i vilket Clavigo hjälplöst faller. I unga dar hade de Wahl varit idealet, i vår tid finns det inte många att bjuda på och därför stormade herr Henrikson in på scenen och bidrog till förstörelseverket. Varje replik fick en korthuggen, lågkomisk karaktär och parodien inte enbart tangerades, den genomfördes. Det var oerhört påfrestande för skrattnerverna att lyssna till dialogen mellan herr Henrikson och fru Ekström, översättningen gjorde tyvärr allt till för att banalisera texten, föra den in på livet av vår tid. Det lät som den sagigaste saga med små inslag av patetiska utrop »Syster! Broder! Du lilla toka! Du ljuva ängel!» etc. etc.

Herr Alw kämpade over evne med Clavigo. Inom sig kände han säkerligen alla Clavigos lidelser, men vi i salongen kände inte ens medlidande med honom. Herr Blickingberg, vår göteborgsgäst, gjorde sin insats till kvällen som Carlos, Clavigos demoniske och ränksmidande vän. Blickingberg såg ut som Caliban och talade med Ariels stämma. Ett otal sydländska gester förmörkade luften utan att betona talets innebörd. I nästa roll, i nästa pjäs, hoppas jag att denne vår gäst ifrån Västkusten får ett ordentligt tillfälle att demonstrera sin med säkerhet icke obetydliga talang. I några mindre roller märktes herrarna Bergvall, Hillberg och Sjöstrand samt fru Björling — alla klokt ackompanjerande inom diktverkets ram.

Den dekorativa delen av föreställningen var övervägande vackert utformad å la Reinhardt. Totalintrycket = en scenisk depression som nätt eländets djupaste schakt.

—

En minnesvård åt Edith Södergran.

Finlands Svenska Författareförening vädjar till alla vänner av Edith Södergrans litterära gärning och uppmanar dem att deltaga i bekostandet av en enkel minnesvård på hennes grav i Raivola.

Edith Södergrans namn är känt och älskat också i Sverige.

Tidevarvet har fått mottaga en lista för insamlande av bidrag och vi hoppas att bland våra läsare måtte finnas många som önska medverka till resandet av detta minnesmärke.

Bidrag mottagas tacksamt pr postanvisning till Tidevarvets exp., Slussplan 1—3, Stockholm, före den sista april. Även listor kunna rekvireras från expeditionen.

Kyrkojordens förvaltning.

Den allmänna meningen tycks visserligen enig om att nuvarande ordning för förvaltningen av den kyrkliga jorden är i behov av en omorganisation. Men ecklesiastikministerns förslag, som föreligger i en nyligen väckt proposition, har ingalunda fått någon enhällig berömmelse. Till propositionen är fogad en reservation av finansministern, som för sin del icke kan tillstyrka dess framläggande inför riksdagen, framförallt emedan han finner det olämpligt, att som förslaget avser, skapa en ny tjänstemannakår vilken torde komma att visa sig bli större än som beräknats, vidare därför att förslagets genomförande också i andra hänseenden måste komma att medföra större kostnader än vad utredningen anger. Finansministern påpekar också, att frågan om prästjordens förvaltning nära sammanhänger med frågan om prästernas löneregleringen, som är uppskjuten tillsvidare, och att detta sammanhang inte utan vidare kan upplösas.

Hr Stadeners förslag bygger i väsentliga delar på 1931 års sakkunnigeförslag. Det går i främsta rummet ut på löneboställenas kommunaliserande, genom att pastoraten genom sina organ själva skola få hand om deras förvaltning.

Kontrollen över boställsförvaltningen föreslås skola överlämnas åt de ecklesiastika boställsnämnder, som föreslogos av sakkunniga. Hr Stadener finner en återgång till de statliga organens kontroll — här närmast landsfiskalerna — vara en mindre lycklig åtgärd. Meningen är att församlingarna i främsta rummet skola kunna använda löneboställenas avkastning till avlöning av sitt prästerskap och man avser att åstadkomma en utjämning av den anhopning av medel i kyrkofonden, som nu sker på pastoratens bekostnad.

Propositionen innehåller även förslag till underlättande av kyrkojordens försäljning, framförallt för upprättande av egna hem. Dess framgång i riksdagen är ännu svår att förutsäga, inte minst med hänsyn till den finansiella kritiken från hr Hamrins sida.

—

Social diktare.

En egendomlig tystnad har sänkt sig över *Martin Kock*, påpekade dr Emy Ek i sitt föredrag förra måndagen om dennes sociala romaner.

Martin Kock, med sin lidelse för rätten, sin djupa medkänsla för mänskligt elände, som upplevat arbetarrörelsens genombrottsår, och som t. ex. i *Arbetare* skildrar arbetarnas liv och striden för deras rätt. Kock skildrar expressivt även den undre världen, som i *Guds vackra värld*, en värld med djupa avgrunder och rättslöshet, obehärskade drifter som utlöser sig i brott, men även med en vördnadsfull tillit till de goda makter, människor med sunda rättsbegrepp, som introduceras i boken. Det är en allvarlig polemik mot fängelsestraffet, där de olyckliga andligen kvävas, hårdnar och meningslöst nedbrytas.

I *Fromma Människor* synes han orubblig i sin tro på andens seger, på sanningen, inför godheten. Kocks främsta styrka är kanske hans ansvarskänsla, hans intensiva medkänsla med de skildrade personerna, med hela deras elände. Konsekvent hävdar han en rättsstat över hela jorden, vilande på rättens grund och ej på makt.

Ej med ord utan med handling, ärlighet, rättrådighet skapas en ny kultur, och liksom Goethe, förutser Martin Kock nya människor med större rättfärdighetskrav och djupare känsla för de andliga värdena.

L. Th.

—

Norrköpingskretsen av Fogelstadsförbundet sammanträder den 3 april kl. 3 e. m. i Hemgården, Drottninggatan 18.

Diskussionsämne: »*Uppfostran och karaktär*».

Tysklands högsta domstol

stöder gift kvinnas rätt till anställning.

I ett av de senare häftena av Internationella Arbetsbyråns publikation för upplysning i industriella och arbetsfrågor redogöres för en dom vid arbetsdomstolen i Berlin, som bekräftat gift kvinnas något hotade rätt till anställning.

En kvinna, som avskedats från sin anställning inom handelsyrket på grund av giftermål, vädjade till arbetsdomstolen under åberopande av den bestämmelse i tyska konstitutionen, som tillerkänner alla medborgare lika rättigheter. Domstolen godkände klagomålet och dömde arbetsgivaren att återtaga avskedandet samt betala den anställda ett skadestånd av 1,200 RM.

I domstolens utslag förklaras, att avskedandet utgjorde en orättvisa gentemot den anställda på grund av hennes kön. Om hon icke gift sig, skulle hon icke hava avskedats. Men en kvinna har samma rätt att gifta sig som en man och bör icke bestraffas därför att hon utövar rätten.

Anmärkas må, att gifta kvinnors rätt till anställning ungefär samtidigt bekräftats i tre andra fall. Det gällde här avskedandet av tre bayerska skollärarinnor till följd av giftermål. Rikets högsta domstol gjorde gällande, att ingen allmän åtskillnad kan göras mellan män och kvinnor i egenskap av det allmännas tjänare och att det lika litet är tillåtet att avskeda en kvinna på grund av giftermål som det skulle vara att avskeda en man av samma skäl. Avskedandet av skollärarinnorna ifråga vore därför att anse som olagligt och de vore berättigade att uttå lön.

—

Österns kvinnor revoltera.

(Forts. fr. sid. 1.)

ex., med en mycket stor legaliserad prostitution var det nu stora svårigheter för furnissörerna att få flickor i själva staden, man måste skaffa dem från landsbygden, där de ännu voro okunniga. Europeiska kvinnor träffar man också ytterst sällan, med undantag för en del ryska flyktingar, som haft vissa svårigheter i Asien. Skandinaviska flickor förekomma inte alls.

I det pågående arbetet för kvinnornas frigörelse ha också missionärerna, Frälsningsarmén och andra organisationer, K. F. U. K. m. fl., haft och ha fortfarande en stor betydelse och jag har fått en verklig respekt för dem, säger doktor Sundquist. Också de internationella kvinnoföreningarna göra ett gott arbete.

Man mötes ofta av påståendet att man, när det gäller prostitutionen och kvinnohandeln kämpar mot så urgamla företeelser att ingenting finns att göra. Den nya utvecklingen i Östern har bevisat motsatsen. Det finns nya krafter och företeelser i tiden, som säkert komma att gå vidare och medföra stora förändringar.

Restaurang
Port Arthur
Blekingegatan 40
Telefon Söder 34784
Bra matställe

Kungl. Hovblomsterhandel
H. FLATOW
Telegr.-adr.: Flatow. Telefoner: 10506, Norr 2117. Postgirokonto 549

Säg det med blommor!
Västerlånggatan 14. **STOCKHOLM**
— Blomsterförmedling till in- och utlandet —

Giron:r 1544
Tidevarvet började 1932 sin tionde årgång.

TIDEVARVET

Lördagen den 2 april 1932 — N:r 14

Prenumerera på TIDEVARVET för 1932
Pris 6:— Kr.

Ädla givare av en radio!

Den charmanta presenten av en Aga-Baltic har berett oss mera glädje här på landet än vi kunnat drömma om. Att ha en radio med europeisk kapacitet är nämligen en sensation som man inte har en aning om då man sitter i huvudstaden, hänvisad uteslutande till det svenska programmet.

På skärtorsdagen restes antennen i en ek, och därmed öppnades dörrarna till hela den skattkammare av musik som fromma konstnärer hopat omkring påskens historia.

Ur Tyskland stego oavbrutet passionshymner och uppståndelsehymner, så länge påsken varade, och det blev oändligt patetiskt då man tänkte på detta stackars arma Tyskland, som nu väntar, utan att kunna företaga sig något, på att om några veckor vid preussiska valen få veta vem som skall vidare leda dess öden.

Den gamla kyrkomusikens mäktiga svall svepte in över vår fredliga vrå, så att vi levde med i lidandet, ångesten, döden, befrielsen, försoningen och jublet på ett nästan alltför våldsamt sätt. Av en tillfällighet råkade vi en kväll in i dômen i Aachen, där en orgel som annars står stum, beledsagade mäktiga korssånger och klagosånger, sjungna med en så oerhörd intensitet att man tyckte endast samstämdhet i erfarenhet kunde förklara den.

Slutligen förlorade detta sin tyska prägel och blev bara människoandens stora kamp och seger.

Det hände en och annan gång att profana ord och melodistumpar slogo igenom passionshymnerna, ett enkelt svenskt hejsan kom en gång mitt i en profetisk klagosång och en annan gång en vulgär varietéstump från en engelsk station. Men till och med dessa störningar hörde till, ty de gåvo ett intryck av världen sådan den är med dess disharmonier, dess strider om uppmärksamheten och blandning av löjligt och sublimt, heligt och oheligt.

Så fick denna klara, svala, lantliga påsk en stor del av sitt innehåll och sin skönhet, ädla givare, genom den gåva vi hade med oss. Därför ha vi velat än en gång tacka för den.

Devinez.

Vem betalar?

Av *ANNA BJÖRKMAN.*

Det anses inte vackert att lyss. Jag har heller inte gjort det. En gång satt jag emellertid på en båt, som inte är så stor och därför kan rulla bra. Jag behövde skingra den oroliga aningen om en annalkande sjösjuka.

För resten kunde jag inte rå för, att en ung röst med triumferande distinkthet nedlät sig till förkunnelse åt två medelålders damer. Tanterna verkade tillbakadragna, vilket är särskilt klädsamt i en ålder, då livet oböhhörligt brusat en förbi och allt vad man säger endast vittnar om att man är hopplöst lämnad bakom. Den ena tanten insåg så beskedligt sin plats på mattan, att hon fullständigt teg. Den andra vågade i varje fall dumdristigt falla in med ett och annat ord.

Samtalet började med det som är högsta intresset för en ung dam med självvaktning: hennes toaletter. Vad hon skulle ha på vid avslutningen. Intet annat än något nytt kunde tänkas.

Den beskedliga tanten framhärdade i sin försiktiga tystnad. Den mera aktiva inlade en svag protest:

— De är inte så fina vid sådna tillfällen.

— Inte. Då skulle ni se. De är klädda i fullkomliga supékläninningar. Alla.

— Då kan du väl ha din balklänning.

— Den som jag har haft så många gånger, fast man ska ha en ny klänning för varje bal egentligen. Det måste man, om man ska räknas med.

Då båda tanterna nu tego, försökte den unga damen upplysa dem:

— Det har Jane. Och hennes mor är ändå änka. Och har fyra barn, så det är vådligt svårt för henne. Pappan tog livet av sig. Jane är äldsta flickan och så vanvettigt söt. Nu är hon förlovad, och hennes fästman är vanvettigt förtjust i henne. Den lilla systern, som ännu går i skolan, hon har också ny klänning på var bal. Hon är den stiligaste i skolan. Det är dyrt att ha stiliga flickor och billigt med fula. Men ändå finns väl inga pappor och mammor, som är så tanklösa, att de önskar sig fula flickor.

— Hur kan det gå? inföll tanten, som hade reda på sig. Mamman bör inte ha mycket mer än en 1,000 kronor i pension.

Det var ju rätt vettigt sagt, fast jag önskade att hon frågat: — Tog pappan livet av sig för att slippa betala sina stiliga flickors klänningar?

Men flickan ignorerade alla invändningar:

— Den yngsta flickan har varit på alla klassbaler, och det kostar 10 kronor för var och en. Det måste man.

Min sjösjuka måtte i alla fall flugit sin kos, efter jag började kunna underhålla mig själv, lyss till mina egna tankar och icke till mina medresandes förtroenden.

— Varför måste man? undrade jag. För vem är det nödvändigt? För föräldrarna? För barnen? Jag kom till det resultatet, att jag nu i levande livet mött något, som jag tidigare endast mött i litteraturen. Det var detta, som kallades Den Moderna Ungdomens Uppror. Men att inte våga sticka av mot andra, är det uppror? Varför våga inte föräldrarna säga nej? Ack, så dumt, insåg jag strax. Föräldrar kan väl inte göra uppror. Varför vågar inte unga människor vara sig själva inför sina jämnåriga? Så dumt: inte kan de unga göra uppror mot det unga människor anser riktigt? Uppror ska göras mot äldre. Det är klart man måste följa sin egen generation, inte opponera mot den.

Inte kan uppror göras mot unga. Skulle de sätta sig mot varandra? Inte vore det uppror: Ungdom mot ungdom? Jag insåg alltmer hur hopplöst efterbliven jag varit. Nej, uppror görs mot föråldrade fördomar, mot allt det murkna gamla, som ska rivas ned.

Fast inom kort övergav jag mina moraliska reflektioner. Jag borde inte varit höjd för dem. Själv hade jag i depressionens år 1932 kastat ut en del. Jag hade sett sköna tavlor i en storstad, där arbetslösa vimla. Det kostar inte många mynt att se sköna tavlor, men de kunde fylla i en bössa för arbetslösa. Jag hade sett genial tolkning av klassisk komedi. Jag hade ätit fin middag, där vin inte saknats. Mitt dagskonto hade uppgått till samma summa, som den kommunen utbetalar i veckounderstöd åt en arbetslös. Jag hade ingen anledning att förhäva mig moraliskt, om jag än tyckte mig kunna andraga, att jag åtminstone betalat alltsamman.

I anslutning till denna trygga insikt lämnade jag en obekväm moral och ägnade mig tidsenligt åt praktiska beräkningar. Vem betalar änkors döttrars balklänningar? undrade jag. Är man vanvettigt söt, kan man få en man att betala. Men så fantastiskt söt kan ingen vara, att en svärson för flickans skull betalar svärmors räkningar från den tid, då flickan var minderårig. Var finnas alla dessa godhjärtade donatorer till stiliga barns klädkonton? Är det affärsmännen? Vem betalar?

—

Skall den 13 mars bli av historiskt värde?

(Forts. fr. sid. 1.)

ett kännbart nederlag, och samtidigt med detta torde det vara slut med deras legalitets-period. Efter det misslyckade kuppförsöket 1923 har Hitler anlagt en mask av legalitet. Rörelsen avancerade storartat på denna väg, millioner anhängare värvades, och den 13:de mars skulle den slutgiltiga segern vinnas och firas. Då segern uteblivit, kommer man inte längre att kunna fortsätta på samma väg. Också om Hitler personligen skulle önska det, så komma hans under-generaler inte att vilja det.

Denna vändning torde tvinga den hitintills alltför godtrogna regeringen att äntligen intaga en klar oppositionsställning. Ansatser härtill ha redan visat sig. Preussiska inrikesministern Severing har uppdagat nationalsocialistiska kupplaner, vilka, i motsats till Boxheim-dokumentet i höstas, omöjligt kunna ursäktas bort såsom ett verk av enskilda. En mobilisering av hela S. A.-armén måste Bruna Huset ha varit underkunnigt om. T. o. m. herr Groener har nödgats inse, att ett inskridande är nödvändigt. Återstår att se, hur aktionen avlöper — till ett förbjudande av Hitlers borgarkrigs-armé kommer den väl tyvärr inte att leda. Men det ser i alla fall ut, som om det statstrogna Tyskland, med regeringens stöd, småningom skulle sammansluta sig till en fast kampfront emot Hitler.

*

Kommunisterna försökte i sin valpropaganda göra gällande, att det i Tyskland endast existera tvenne fronter — en fascistisk från Braun till Hitler och en röd arbetarfront. Det gjorde detsamma om man valde Hindenburg eller Hitler — båda gingo fascismens ärenden, saken var densamma, bara tonen var litet olika. Detta påstående var naturligtvis osant. Hindenburg är ingalunda detsamma som Hitler. Åtminstone vad inrikespolitiken beträffar är detta höjt över varje tvivel.

Utrikespolitiken är emellertid ett kapitel för sig.

Propagandan för Hindenburg hade inte så litet av 1914 års anda. Man talade mycket om den gamla hären och den tyska äran. Och det betonades, att man behövde lugn inom landet för att *framgångsrikt kunna fortsätta den hittillsvarande utrikespolitiken.* Men denna har näppeligen varit till välsignelse varken för Tyskland eller den övriga världen. I själva verket har den tyska utrikespolitiken efter Stresemanns död varit en starkt bidragande orsak till världskrisen. Den har gett första upphovet till den allmänna misstänksamhet, som nu föranlett alla länder att i ekonomiskt hänseende förvandla sig till fästningar. Och den skiljer sig inte så märkbart från den av Hitler propagerade. Härvidlag kan man verkligen med ett visst fog säga, att det bara är tonen, som är litet olika.

När nationalsocialisterna, därför att Hindenburg inte ville gå in på deras fordringar, vägrade att välja honom, motiverade de detta med orden: vi vill ha varor för våra pengar. Socialdemokraterna däremot fordrade ingenting. Som så många gånger förr gingo de med utan villkor.

I själva verket gav varje tysk, som den 13:de mars uttalade sitt förtroende för Hindenburg (och därmed även för Brüning) också sitt gillande åt den efter-Stresemannska utrikespolitiken. De socialdemokratiska massorna gjorde inte detta medvetet och med avsikt. De valde Hindenburg för att förhindra ett inbördeskrig. Som lön för att de räddat Tyskland ur en överhängande fara ha de rätt att fordra, att deras önskningar äntligen bli respekterade. Att utrikespolitiken omorienteras. Att nödförordningspolitiken, i vissa katastrofala situationer delvis oundgänglig, inte blir till en bekväm vana.

Det måste Brüning och Hindenburg inse. Annars var den 13:de mars inte av historiskt, utan endast av ganska övergående värde.

Helge Heerberger.

Jag sliter inte aderton skor.

(Forts. fr. sid. 1).

strien, att hon för att hålla sig konkurrenskraftig inom industrien drives fram till att förneka att barnafödandet behöver ta någon vidare kraft och tid.

Men så går det nu en gång inte till i världen, de stora omgestaltningarna tvingas i stället fram ur nöd, misstag och lidanden. Därför att vi veta det, ha vi rätt att hoppas att den tid till andlig utveckling, vidgande av horisonten och fri andhämtning som är ett nödvändigt komplement till tillvaron vid maskinen, skall pressas fram ur den nuvarande bristen på jämvikt mellan arbetskraft och efterfrågan.

Detta resonemang förutsätter att arbetslösheten sammanhänger med rationaliseringen och mekaniseringen, vilket förnekas av många. De peka i stället på krigets och fredsslutens rasering av de ekonomiska sammanhangen i världen, på tullpolitiken och den politiska osäkerheten som drar ett streck över alla förnuftiga kalkyler och förtar tilliten till framtiden. Ingen förnekar att här gå många av depressionens rötter. Arbetslösheten kom ur kriget och kan leda till krig och omstörtningar igen, det är ganska säkert. När man sitter i en spårvagn i Stockholm och hör arbetslösa män säga att endast ett nytt krig kan ge arbete igen, så blir man ganska förtvivlad, inte över denna cynism men över detta korta resonemang. Men många orsaker ha gemensamt bryggt ihop den nuvarande situationen, och även om man som lekman borde tiga still i denna fråga, kan man inte låta bli att tro att maskinerna som arbeta så fenomenalt fort och precist i så gott som människotomma fabrikssalar, maskinerna som hugga och såga, borra och spränga, lyfta och bära, plöja och skörda, tröska, mala, baka, brygga, väva och sy ha något att göra med att människan fått så mycken tid övrig.

Behovet är icke mättat, säger man, vänta tills köpkraften återvänder och nya marknader öppnas. Ja, det förstås, men vilka skulle först få arbete, då produktionen ökades igen, maskinerna, som nu gå med halv kapacitet eller människorna? Kapitalet i en maskin skall förräntas och maskinen skall skötas antingen den är i gång eller ej. Om maskinerna satte i gång med hela yrseln och makten av sin kapacitet att göra bilar, skor, kläder, så skulle vi snart komma till den dag, då vi icke kunde hålla jämna steg med produktionen, även om vi ville. Det finns gränser för hur många par skor jag kan köpa om året, även om jag har aldrig så gott om råd. Förenta staternas skoindustri kan förse sitt lands befolkning med nio par per person och år, men bleve det ej ett strafF till slut att skola hålla den industrien i gång för fullt. Vad skall man göra med aderton skor om året som man inte hinner slita ut?

Ja, härom tvista de lärde, och hur mycket mera de olärde då. Men den depression som nu ligger som ett mörker över världen måste väl ändå, så vitt den kan genomridas utan yttre- och inrepolitiska katastrofer, tjäna som en jätteutredning till människornas tjänst över frågan om tidens fördelning och rätta bruk i den moderna civilisationens tidsålder.

Devinez.

Hur svenska riksdagen arbetar.

På Norstedt & Söners förlag (Svenska Bokförlaget), har i dagarna utkommit ett litet häfte med ovanstående titel, utarbetat av Ragnar Ekman. Vi klippa en liten artikel — Riksdagen och folket — som provbit och ange några kapitelrubriker: Riksmötet i Arboga 1435, Riksdagens början och högtidliga öppnande, Riksdagens inre maskineri, Hur blir man riksdagsman?

Det är icke ovanligt, att man även i högt bildade kretsar får höra ringaktande ord fällas om den politiska verksamheten och riksdagsarbetet. Politiken har också onekligen sina fränstötande sidor. Den innebär en ständig strid mellan principer och personer, och i kampens hetta kunna oöverlagda ord fällas, vilka icke bära den besinningens och vederhäftighetens prägel, som vore önskvärd.

I vårt nuvarande demokratiska samhälle är dock riksdagen folkviljans viktigaste om än bristfulla instrument. Det har icke uppfunnits något bättre eller tillförlitligare. Vi böra också ihågkomma att stigande upplysning bland folkets breda lager och stegrat intresse bland allmänheten för de politiska angelägenheterna, av vilkas utformning dock alla äro beroende, kunna medverka till att en renare politisk atmosfär skapas. —

Då svenska folket numera med små undantag äger full rösträtt, bör det vara dess *första plikt* att begrunda det ansvar, som följer därmed, och dess *främsta rättighet* att utnyttja den givna förmånen. Politisk vakenhet är en värdemätare på ett folks vilja till liv och utveckling.

Boken rekommenderas.

Elsa Svartengren.

gör pengarna dryga — köp kooperativt

Obs.!
Nytt kvartal 1 april!
Kom ihåg kvartalsprenumerationen på
Tidevarvet
Den sker bekvämast genom postgiron:r **1544** eller direkt på posten.
Prenumerationspriset är
Kr. 1:50 pr kvartal
Kr. 4:50 till årets slut.

Maskinmärkning
Hälsöm å gardiner lakan, örngott m. m. Modern plissering, knapphål, fällning samt stoppning av duktyger. Lager av broderade örngott och näsdukar.
Order till landsorten.
Elin Madéns Märkningsateljé
Herkulesgatan 14, Stockholm. (invid Brunkebergstorg). Tel.: Norr 119 05

TIDEVARVET
REDAKTION:
Telefon N. 48 42. Mottagningstid 10—12.
EXPEDITION:
Telefon 182 43.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m. Postgiro 15 44.
PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:—, kvartal kr. 1:50. Lösnummer 15 öre.
ANNONSPRIS:
1 text 25 öre per millimeter.
Stockholm 1932
Zetterlund & Thelanders Boktryckeri-A.-B